



Kobe Vanroy  
Educatief medewerker bij Autisme Centraal

## Autisme en communicatieproblemen

# Communicatieproblemen bij pesten

## Aandachtspunten en basisvoorwaarden



Kobe Vanroy  
Autisme Centraal  
Gent

**psy•cho•fy•si•ca** /psixof'izika/ de (v.); g.mv.

- onderzoeksterrein van de psychologie gericht op het kwantitatieve verband tussen prikkels en de daaraan gekoppelde psychische ervaring

Psychofysisch:

1 betrekking hebbend op de samenhang van lichaam en geest of ziel

2 betrekking hebbend op de samenhang tussen prikkel en gewaarwording

- 'de studie naar de relaties tussen een set van fysiek gedefinieerde variabelen en een set van variabelen waarvan verondersteld wordt dat ze de psychologische tegenhangers van deze fysieke variabelen zijn' (Stenson 1982)

1



2



3



4



# Horizontale segmentatie (H. Moskowitz)



# Communicatieproblemen bij pesten

## Aandachtspunten en basisvoorwaarden



Kobe Vanroy  
Autisme Centraal  
Gent

Een lastige definitie...?

“Een negatieve, herhaalde handeling van één of meer mensen gericht op iemand die zich niet kan verweren (machtsongelijkheid)”



Een dubbel evenwicht...

PREVENTIEF en CURATIEF

OMGEVING en VAARDIGHEDEN





*Margarita is een meisje van dertien jaar met het syndroom van Asperger. Als een van haar klasgenootjes haar zegt: “Margarita, het is o zó leuk dat je bij ons in de klas zit,” vat ze deze uitspraak letterlijk op. Ze ziet niet dat het meisje haar handen op haar heupen heeft gezet en met haar ogen rolt. Ze ziet niet dat alle meisjes in het groepje met hun ogen rollen en giechelen. Ze hoort alleen dat ze zeggen dat het leuk is dat ze bij hen in de klas zit.*

*Margarita antwoordt: “Ik vind het ook leuk om bij jullie in de klas te zitten.”*

*(Uit: Het Aspergersyndroom en pesten, N. Dubin, PICA 2007)*



*Tom kent alle treinroutes van ons land. Hij weet precies waar en wanneer elke trein vertrekt en aankomt. Tijdens de speeltijden op school vertelt hij natuurlijk graag over zijn laatste treinrit en lacht hij eens met de vertragingen. Zijn klasgenoten lijken mee te lachen en een van hen vraagt hem:*

*“Tom, om hoe laat vertrekt de trein uit Tommekesstad, richting Stommerikendorp?”*

*Tom antwoordt: “Dat, dat... dat weet ik niet...”  
Hij is totaal de kluts kwijt.*



Een dubbel evenwicht...

**PREVENTIEF en CURATIEF**

**OMGEVING en VAARDIGHEDEN**

Met maar één  
fundamentele voorwaarde:

**Aandacht voor autistisch denken!**



*Werk aan een 'goed gevoel'*

# Preventief werken aan...

- Een goed zelfbeeld, psycho-educatie



# Preventief werken aan...

- Een goed zelfbeeld, psycho-educatie
- Een positieve groepssfeer



# 10 LEEFREGELS

*RESPECT VOOR ELKAAR  
DANKBAAR VOOR WAT JE KRIJGT*

1. Kom op tijd.  
Ga na het beïspitaal samen met de leerkracht naar je klaslokaal.
2. Gebruik geen audiotoeistel of gsm tijdens de schooluren.
3. Roken, drugs en alcohol zijn verboden.
4. Spijbel niet.  
Verlaat de klas, de speelplaats of de school niet zonder toestemming.
5. Verzorg je houding. Draag nette kieren. Verzorg je voorkomen.  
Hoofddeksels draag je niet tijdens de lesuren.
6. Probeer beleefd en tactvol te zijn.
7. Draag zorg voor je eigen en andermans materiaal.  
(leermiddelen, meubilair, lokalen, gebouwen, kleding)
8. Voor elke les heb je het juiste materiaal bij. (boeken, schriftgerief, kleding, ...)
9. Vul elk lesuur je agenda in.  
Laat je agenda en gedragskaart wekelijks ondertekenen door een ouder.
10. Maak je huiswerk. Leer je lessen.



## groepsregels 6/7:

Wij hebben respect voor  
elkaar

Pesten is waardeloos!

Veiligheid staat voorop.

Als iemand praat is de rest  
stil

Zuinig zijn met alle spullen

Met zijn allen goed gewerkt?  
5 minuten beloning!



# Preventief werken aan...

- Een goed zelfbeeld, psycho-educatie
- Een positieve groepssfeer
- Een veilige (klas/school)omgeving



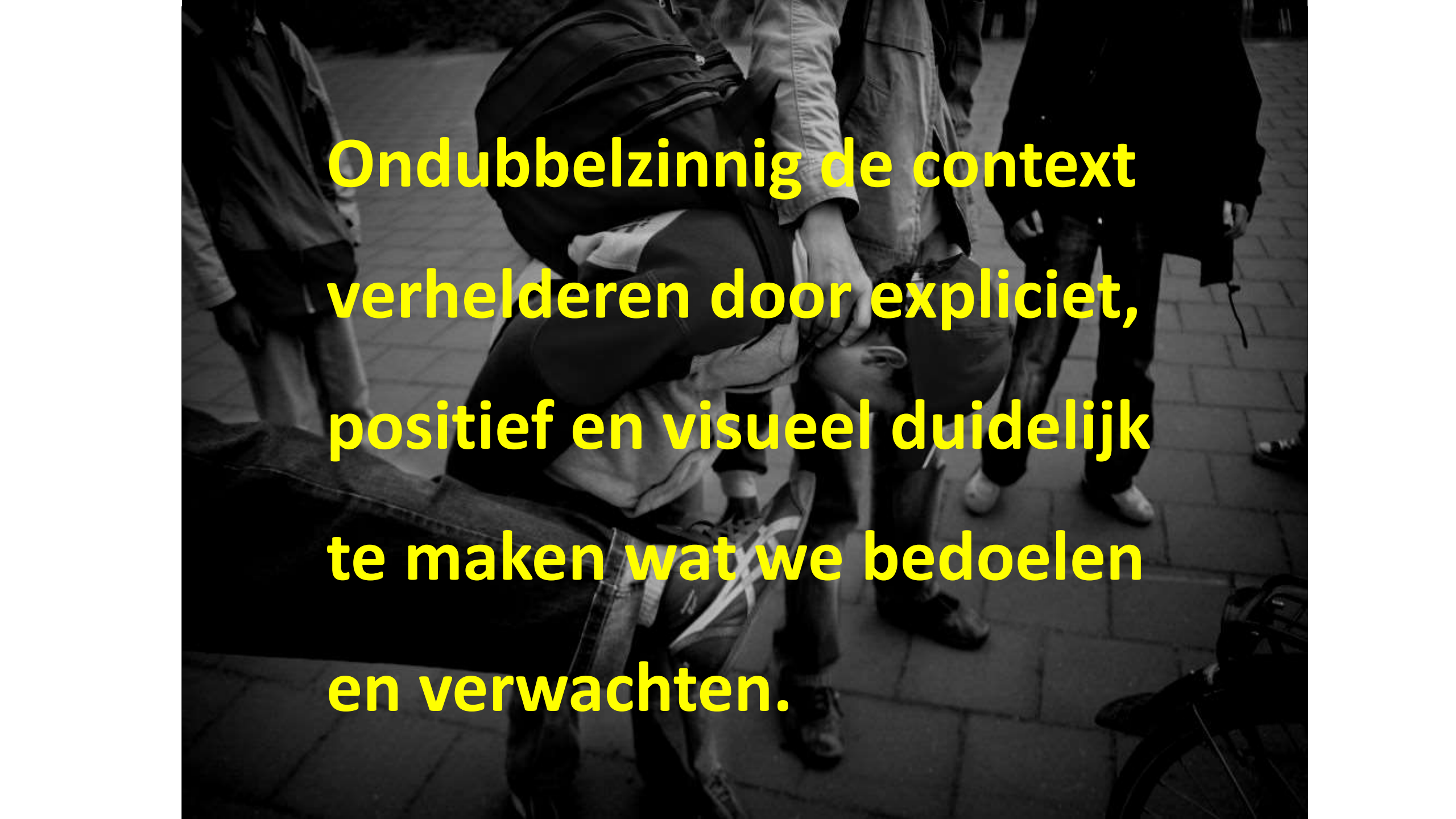
- Pestgeval in de **klas**

De leerkracht grijpt in: **14%**

- Pestgeval op de **speelplaats**

De leerkracht grijpt in: **4%**

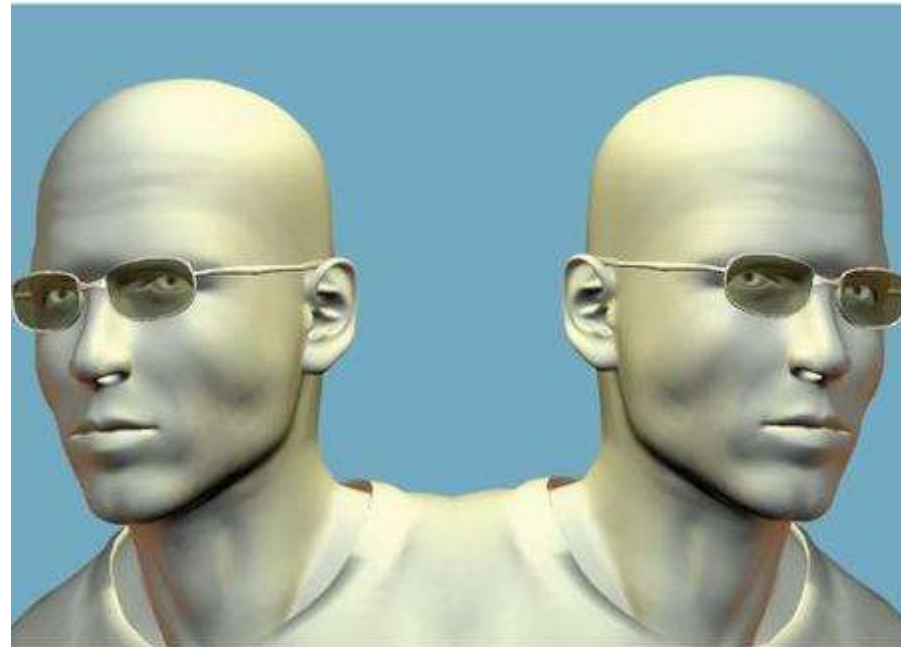




**Ondubbelzinnig de context  
verhelderen door expliciet,  
positief en visueel duidelijk  
te maken wat we bedoelen  
en verwachten.**

PETER VERMEULEN  
ANNEMIE MERTENS  
KOBE VANROY

# AUTISME EN NORMALE BEGAAFDHEID IN HET ONDERWIJS



acco

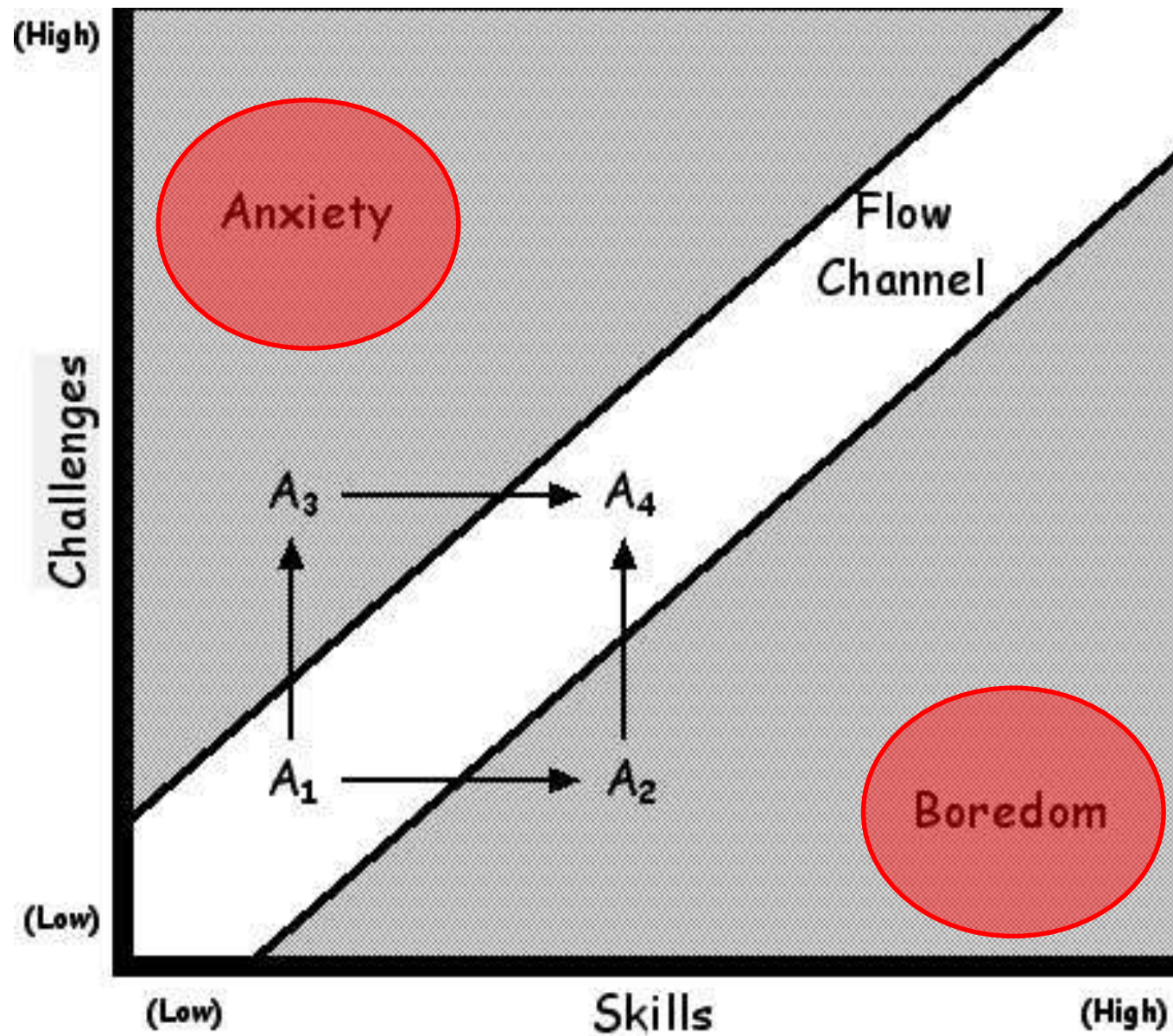


# Preventief werken aan...



- Een goed zelfbeeld, psycho-educatie
- Een positieve groeps sfeer
- Een veilige (klas/school)omgeving
- **Nieuwe, maar veilig voorspelbare prikkels om academische vaardigheden te leren**

(Sitkoorn, 2007; Jolles, 2010)



*Flow: The Psychology of Optimal Experience (p.74)*  
Mihaly Csikszentmihalyi



# Curatief werken aan...

- Veilige plek (en invulling)  
als het niet meer gaat...

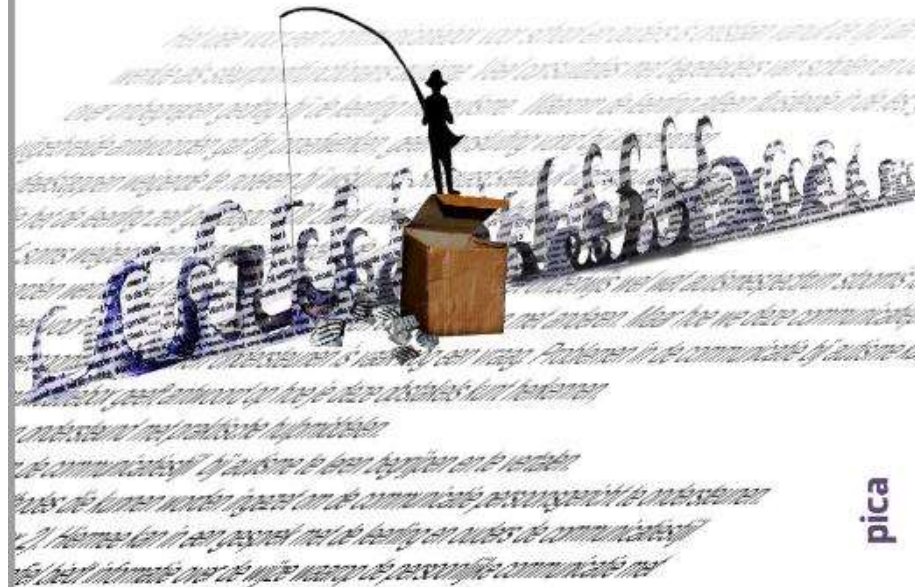




Inge Verstraete

# Communicatiebox voor school en ouders

voor ondersteuning van normaal begaafde  
kinderen en jongeren met autisme

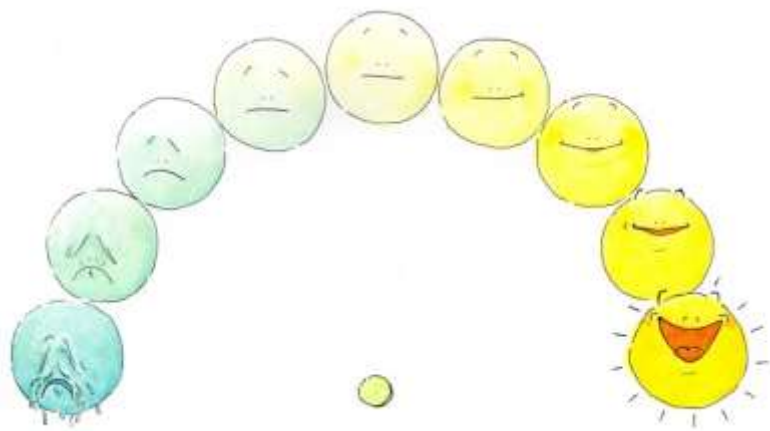


pica

# Curatief werken aan...

- Veilige plek (en invulling)  
als het niet meer gaat...
- **Signalering!**





# Curatief werken aan...

- Veilige plek (en invulling)  
als het niet meer gaat...
- Signalering!
- Ontspanningsvaardigheden





*Motiveer!*

# Preventief werken aan...

- De autistische motivatie!  
Niet enkel die van de omgeving...



## ANTIPESTPLAN

Pesten wordt vastgesteld



Melden aan

1. leerkracht die op dat moment les geeft + melden aan persoon 1  
of
2. mentor  
of
3. coördinator

van vermoedelijke pester + gepeste



Vermoedelijke pester



Gepeste

Incidentgesprek

= invullen van voorvalrapport in stille ruimte  
(invulbladen steeds aanwezig in stille ruimte!!!!)  
Taak Tamara + controle door Tamara)

Voorvalrapport in vakje van mentor voor het  
herstelgesprek



Herstelgesprek met mentor  
+ terugkoppeling naar betrokkenen

1<sup>ste</sup> keer = geen gevolgen/grenzen verduidelijken

2<sup>de</sup> keer = herstelcontract + meldingsbrief ouders  
- met sanctie (Schrijfbank)  
- zonder sanctie

3<sup>de</sup> keer = ouders worden gecontacteerd  
- eventueel extra hulp inroepen  
- controle van eventuele sanctie (Schrijfbank)

Incidentgesprek

= invullen van voorvalrapport in stille ruimte

Voorvalrapport in vakje van mentor voor het  
ondersteunend gesprek



Ondersteunend gesprek met mentor  
+ terugkoppeling naar betrokkenen

1<sup>ste</sup> keer = geen gevolgen/grenzen verduidelijken

2<sup>de</sup> keer = herstelcontract + meldingsbrief ouders

3<sup>de</sup> keer = ouders worden gecontacteerd  
- eventueel extra hulp inroepen

Indien onvoldoende resultaat:

- extra begeleidende gesprekken bij mentor
- eventueel inroepen van externe hulpverlening
- overleg ouders plannen
- directie + CLB inlichten



# Preventief werken aan...

- De autistische motivatie!  
Niet enkel die van de omgeving...
- Leg functioneel nut uit of laat dit ervaren



# IK WORD SOMS GEPLAAGD OP DE SPEELPLAATS

IK VIND DIT ERG



Wat doe ik?



Ik reageer niet. Ik ga weg.  
Dit is positief

Dries zegt: "Ik vertel dit niet aan de juf,  
het haalt toch niet uit"



Ik vertel dit tegen een juf  
of meester



Dan weten ze het



Dan kunnen ze je helpen



Meer kans dat plagen stopt

Ik vertel dit niet tegen  
een juf of meester



Dan weten ze het niet



Dan kunnen ze niet  
helpen



Minder kans dat  
plagen stopt

*The Dopamine Shot...*

# The dopamine shot

- Stel kleine, haalbare doelen



# The dopamine shot

- Stel kleine, haalbare doelen
- Vier elk succes, eerlijk en objectief





The interface includes a circular map on the left showing the settlement's location. To its right are resource counters: a red circle with the number '2', a counter with '9', a counter with '1974', and a counter with '480'. The central panel displays a 'Settler' unit with a portrait of a man and a woman. A tooltip for the 'Mill ()' unit is visible, listing its stats and abilities.

**Settler**

**Mill ()**

- Cost: 400
- Build: 80
- Kill XP: 160
- Slow, infinite source of food. Limited to 10 gaffolers.

The interface also features a 'Build' section with various building icons and a 'Commands' section with movement and action icons.

# The dopamine shot

- Stel kleine, haalbare doelen
- Vier elk succes, eerlijk en objectief
- Focus op individuele en groepsbijdrage



# The dopamine shot



- Stel kleine, haalbare doelen
- Vier elk succes, eerlijk en objectief
- Focus op individuele en groepsbijdrage
- En nog eens... concreet gecommuniceerd!



Waar ligt onze focus?



# Het probleem...?





- Wanneer ontstond het probleem?
- Wat liep er fout?
- Wat ging er niet goed?
- Waarom?
- Hoe werd het erger?
- ...

# ...of de oplossing?





- Zijn er momenten dat het probleem minder voorkomt?
- Wanneer verbeterde of stopte het?
- Hoe stopt het?
- Wat doe je dan anders?
- Wat/Wie helpt je?
- Waaraan kunnen we zien dat het beter gaat?
- ...

# Oplossingsgericht werken



- Opletten met ons taalgebruik
  - Hoe vaak word je gepest ?
  - Wie pest jou allemaal ?
  - Wat zeggen ze dan ?
  - Wat doen ze dan ?
- Focus op negatieve = grote kans op herbeleving !
- We kunnen mensen met autisme trauma's bezorgen !

# Oplossingsgericht werken



- Ook zicht krijgen op “pesten” door positieve taal
- Stel een schaalvraag

Hoe goed ging het deze dag/week met ... ?

0

Elke minuut heel lastig

X

10

Heel erg goed

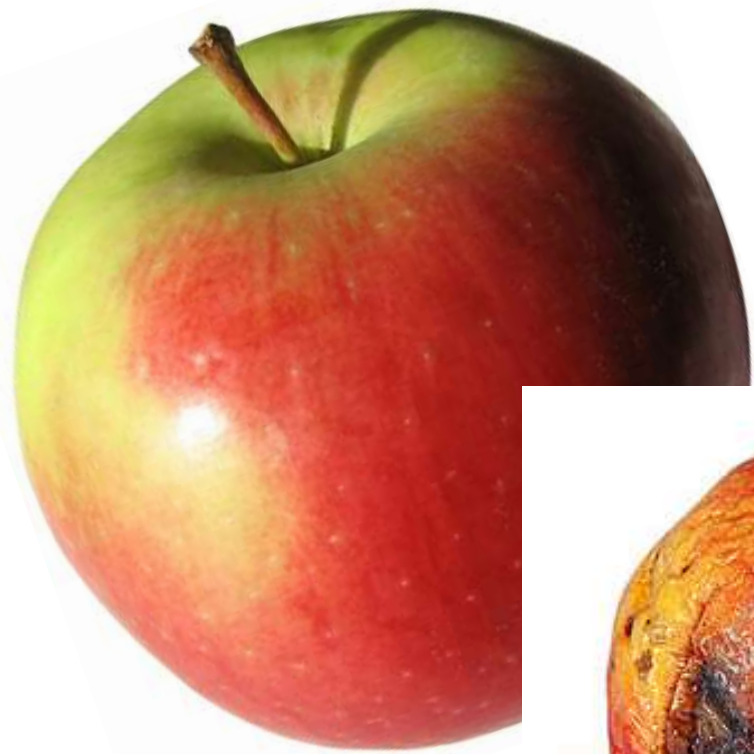
# Oplossingsgericht werken



- Begrip voor de last !
  - Als ze nood hebben aan ventileren kan dat in het begin EN baken tijdig af !!
- Probeer in gesprekken **een POSITIEF doel** te formuleren
  - hoe omgaan met elkaar
  - hoe verdraagzaam zijn (en dit concreet maken voor persoon/situatie)









# Survivalkit voor leerkrachten

---

**Oplossingsgericht  
werken op school**

---

**Myriam Le Fevere de Ten Hove  
Nadine Callens  
Tine Geysen  
Wouter Maene**

---



*Alles begint bij kennis*

# Kennis over...

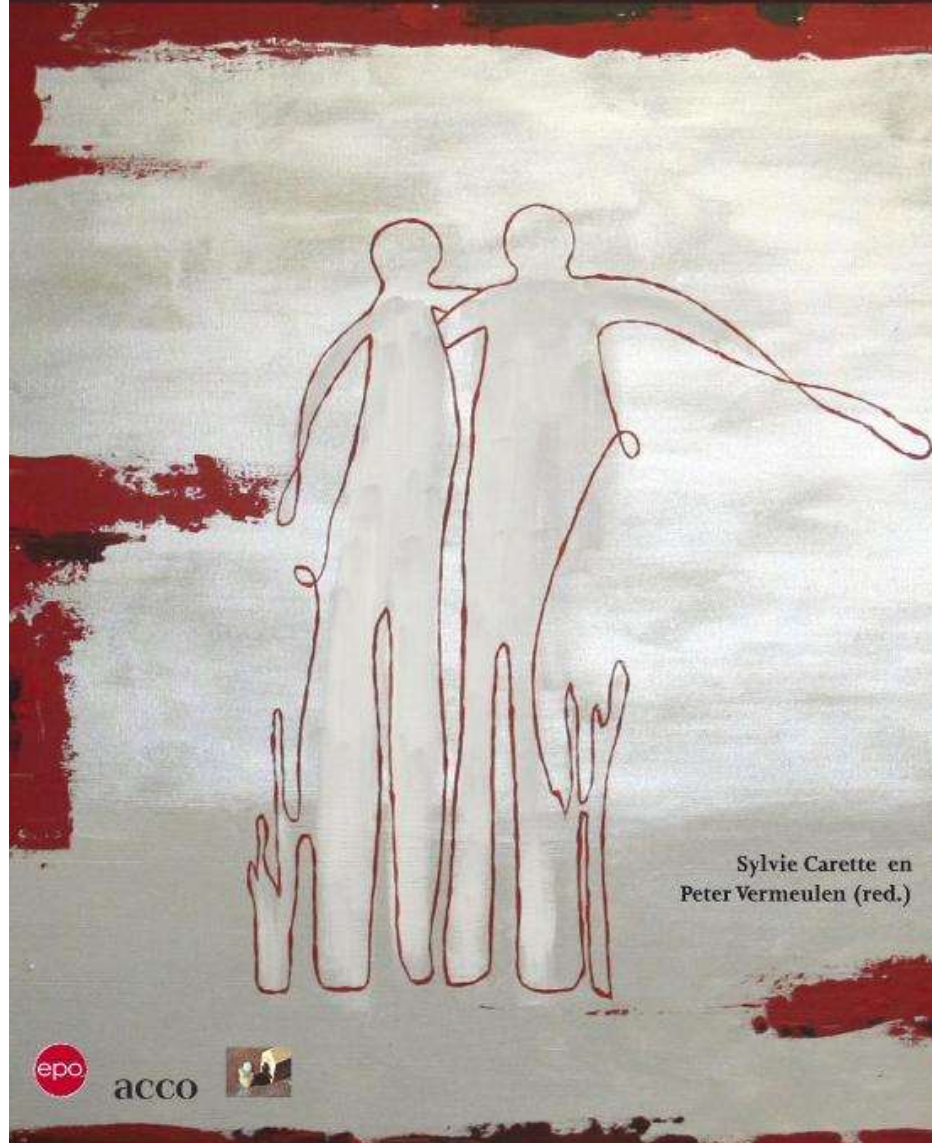
- De sociale wereld



# RELATIES@AUTISME.KOM

Een programma voor relationele en seksuele vorming  
voor jongeren en volwassenen met autisme

Deel 2 | Relaties



Sylvie Carette en  
Peter Vermeulen (red.)



acco



# Kennis over...

- De sociale wereld
- Pesten



# PESTEN OF PLAGEN

Er is een groot verschil tussen pesten en plagen.

PLAGEN



is positief

=

gelijk



duurt niet lang

PESTEN



is negatief

>

duurt langer



duurt langer

gerijpte af en toe... daar moet je tegen kunnen!  
is altijd gemeen.



# Praten over pesten...

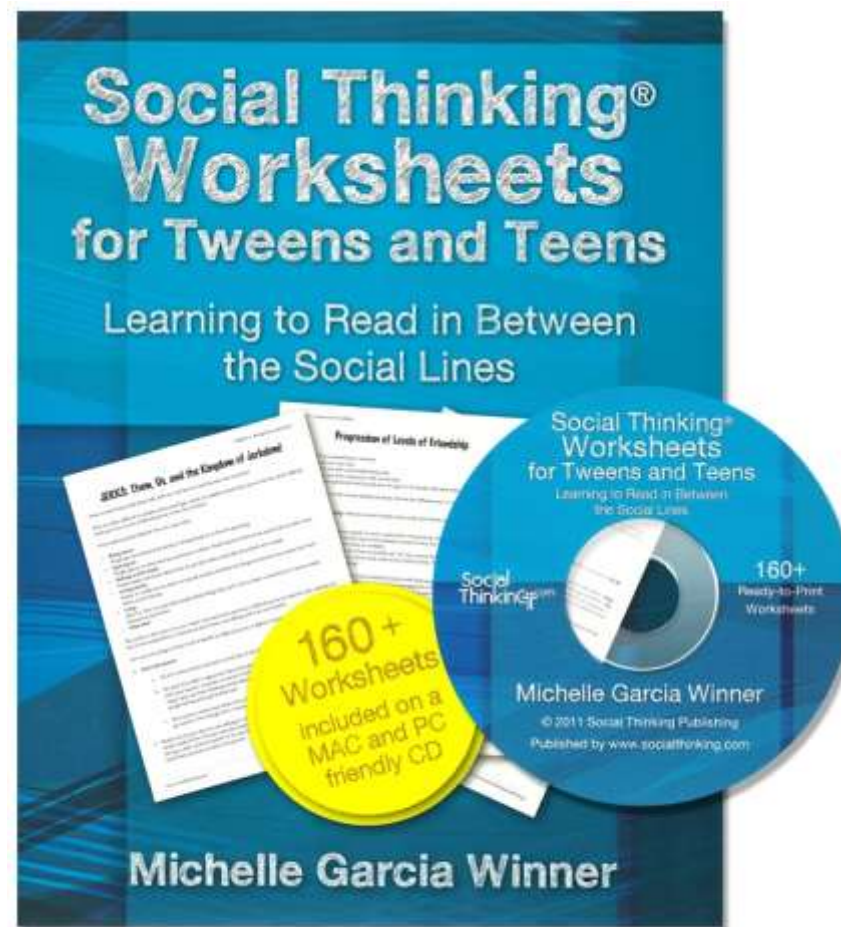
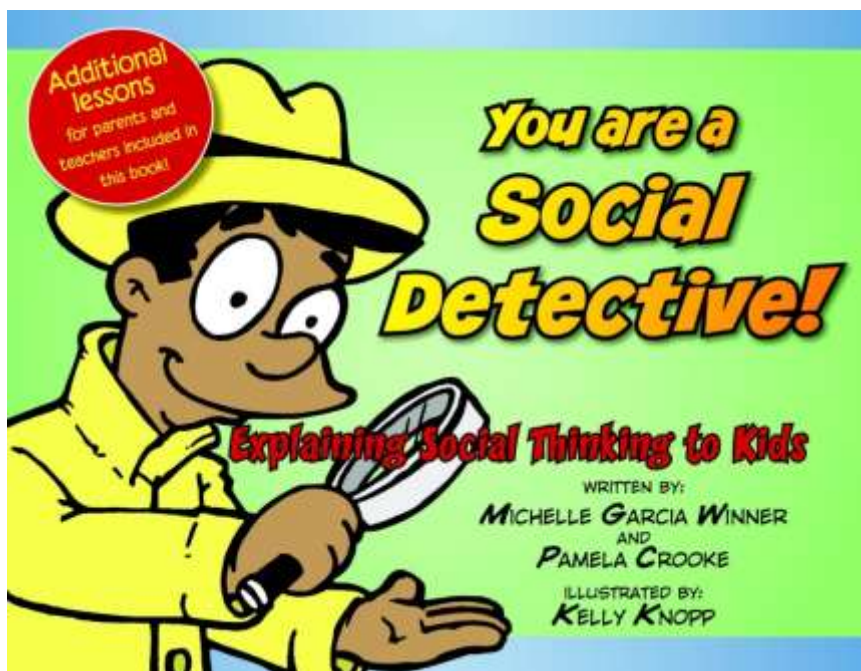
INVLOED LEREN ZIEN

		BEDOELING	
		Positief	Negatief
EFFECT	Positief		
	Negatief		

# Kennis over...

- De sociale wereld
- Pesten
- Strategieën





# Kennis over...

- De sociale wereld
- Pesten
- Strategieën
- **Autisme?**



# Kennis over...



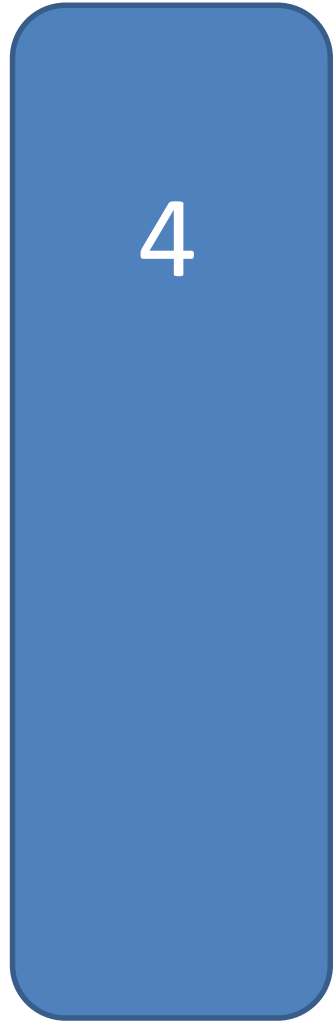
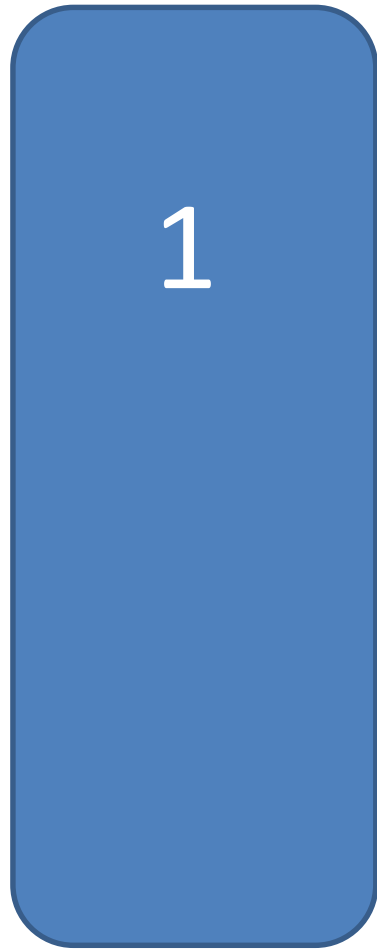
- De sociale wereld
- Pesten
- Strategieën
- Autisme?
- Maar let op voor de valkuil: sociale pragmatiek!











1



2



3



4

1



2

3

4





1



2

3



4





1



2

3

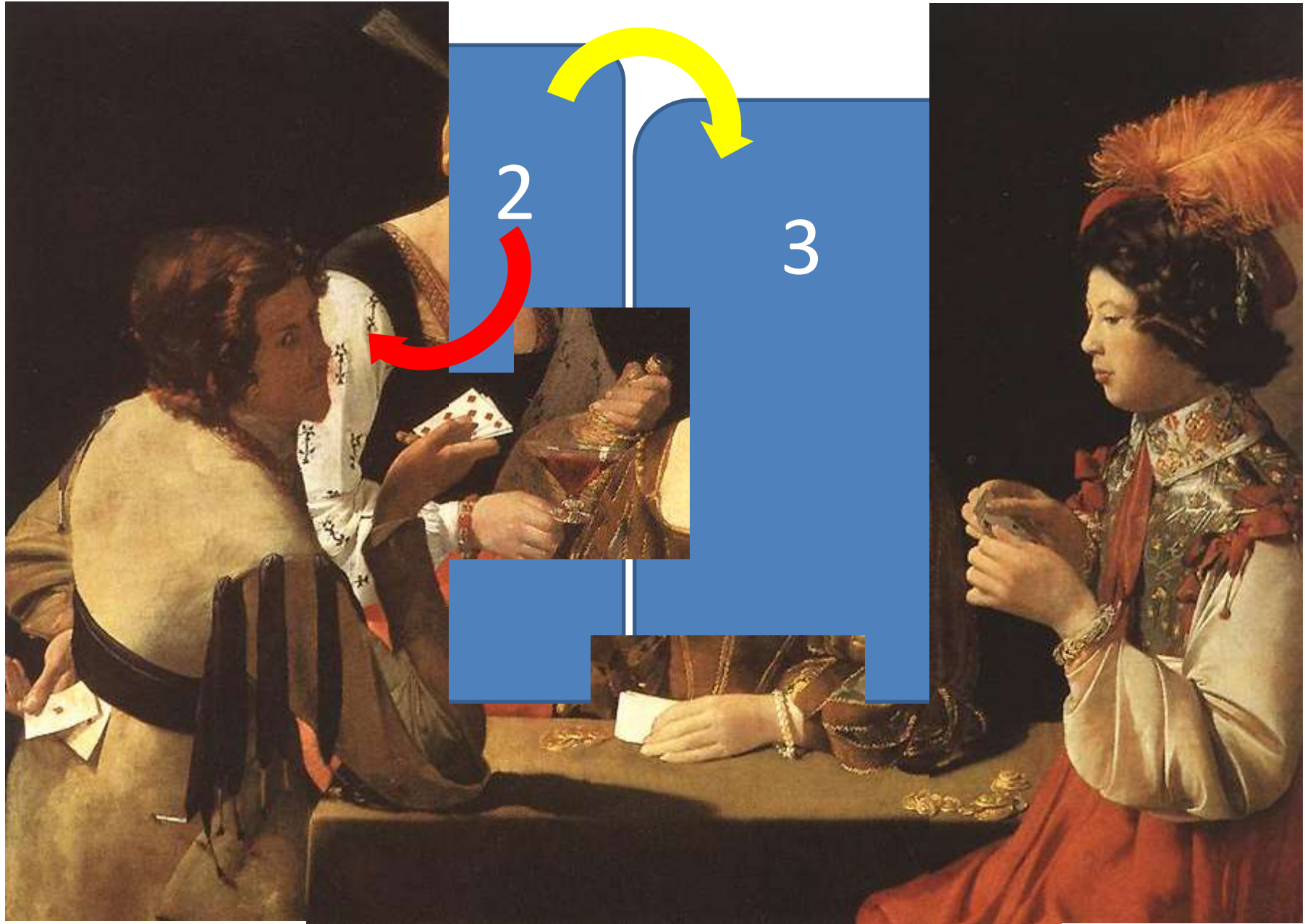


4

















**Concreeet**  
**Coherent**  
**Consequent**  
**Continu**